Dědická řízení

Německo

Obsah zajišťuje

European Judicial Network (in civil and commercial matters)

Tento informační list byl vypracován společně s Rat der Notariate der EU *(Rada notářství Evropské unie, CNUE).*

1 Jakým způsobem se vyhotovuje pořízení pro případ smrti (závěť, společná závěť, dědická smlouva)?

Závěť může být pořízena v některé ze dvou forem: jako vlastnoruční závěť, nebo jako závěť pořízená veřejnou listinou.

Vlastnoruční závěť mohou sepsat pouze osoby starší 16 let (§ 2229 odst. 1 *Bürgerlichen Gesetzbuchs* (BGB), německého občanského zákoníku) a musí být celá vlastnoručně napsána a podepsána zůstavitelem. Je-li závěť sepsána na psacím stroji nebo počítači, chybí-li podpis nebo byla nadiktována (např. na magnetovou pásku), je závěť neplatná. V takovém případě mohou z pozůstalosti dědit pouze zákonní dědicové, ledaže existuje jiná platná závěť, která by dědice stanovila alternativně. Z důkazních důvodů je rovněž velmi důležité, aby zůstavitel závěť podepsal celým svým jménem (tj. musí uvést své jméno a příjmení), aby byla vyloučena jakákoli pochybnost, pokud jde o to, kdo závěť pořídil. Nakonec se důrazně doporučuje, aby v závěti bylo uvedeno, kdy a kde byla sepsána. To je důležité z toho důvodu, že starší závěť může být – zcela nebo zčásti – zrušena závětí novou. Chybí-li datum na jedné, popřípadě na obou závětích, je často nemožné určit, která z nich byla pořízena později a která z nich by tedy měla být považována za platnou.

Manželé nebo registrovaní partneři mohou rovněž pořídit společnou vlastnoruční závěť. V takovém případě musí být vlastnoruční závěť, která byla sepsána jedním nebo oběma manželi nebo partnery, podepsána oběma společně.

Chcete-li se vyhnout riziku, že se při pořizování závěti dopustíte chyby, je vhodné pořídit závěť veřejnou listinou (jinak též „notářská závěť“). Při pořizování notářské závěti je možné nadiktovat svou poslední vůli a závěť přímo notáři, který ji sepíše, popřípadě ji sám sepsat a notáři ji předat v písemné formě.

Aby mohla být dědická smlouva uzavřena, musí se obě strany dostavit k notáři současně.

2 Mělo by být pořízení registrováno? Pokud ano, jakým způsobem?

Aby se předešlo riziku, že vlastnoruční závěť bude po smrti osoby zamlčena, ztracena, popřípadě zapomenuta, lze doporučit (nicméně to není povinné), aby byla uložena do bezpečné úschovy u okresního soudu (*Amtsgericht*) – nebo do zvláštní úřední úschovy. Notářská závěť je do zvláštní úřední úschovy uložena vždy. Pro dědickou smlouvu to platí obdobně, ledaže se smluvní strany výslovně dohodly, že dědická smlouva do úřední úschovy být uložena nemá; v takovém případě je listina uložena u notáře. Závěti a dědické smlouvy, které byly uloženy do bezpečné úschovy, musí být otevřeny po smrti osoby, která jejich prostřednictvím pořízení pro případ smrti pořídila (a kterou zákon označuje za „zůstavitele“ (‘*Erblasser*’)).

Od 1. ledna 2012 jsou listiny uchovávané v úřední úschově elektronicky evidovány v ústředním rejstříku závětí

(*Zentrales Testamentsregister*) u Spolkové notářské komory (Bundesnotarkammer). Zaznamenávají se pouze údaje potřebné k nalezení pořízení pro případ smrti v případě úmrtí (identifikační údaje o úřední úschově). Obsah pořízení pro případ smrti není Centrálním registru závětí zaznamenán. Pokud jde o pořízení pro případ smrti, která byla učiněna před tímto datem a která jsou uložena do úřední úschovy, byly příslušné údaje o evidenčních místech předány do rejstříku.

Jakožto úřad odpovědný za vedení rejstříku je Spolková notářská komora informována o všech vnitrostátních úmrtích a tyto informace předává příslušnému soudu pro věci pozůstalostní (*Nachlassgericht*), u něhož je pořízení pro případ smrti evidováno a kde je uloženo do úřední úschovy za účelem jeho otevření v případě smrti.

3 Existují nějaká omezení svobodného nakládání s majetkem v případě smrti (např. povinný dědický podíl)?

Příbuzní mohou být prostřednictvím závěti vyděděni. Situace, kdy pozůstalý manžel, děti a děti dětí nebo rodiče (kteří by byli zákonnými dědici, kdyby závěť vůbec neexistovala) neobdrží žádné dědictví, se však vždy považovala za nespravedlivou. S ohledem na oficiálně uznanou a právně zakotvenou vzájemnou odpovědnosti to platí i pro pozůstalého po registrovaném partnerovi stejného pohlaví. Proto zákon této úzce vymezené skupině osob zaručuje tzv. povinný díl (*Pflichtteil*). Osoby, jimž náleží povinný díl, mají vůči dědicům ze závěti nárok na peněžité plnění, které odpovídá polovině hodnoty zákonného dílu.

Například: Pozůstalými po zůstavitelce jsou její manžel (se kterým žila v majetkovém režimu společného jmění manželů, *Güterstand der Zugewinngemeinschaft*) [přičemž každý z manželů si ponechává vlastnictví svého vlastního majetku, ale zvýšení celkového čistého jmění manželů během manželství je rozděleno rovným dílem] a dcera. Ve své závěti zůstavitelka stanovila za jediného dědice svého manžela. Hodnota pozůstalosti je 100 000 EUR. Zlomek pro stanovení povinného dílu dcery je ¼ (jelikož její zákonný podíl činí ½; to stejné platí pro manžela, který se zůstavitelem žil v majetkovém režimu společného jmění manželů). K vypočtení peněžité částky, na niž má nárok, je třeba zlomek stanovující povinný díl vynásobit hodnotou pozůstalosti v okamžiku vzniku dědictví. Z toho plyne, že dcera má vůči manželovi nárok na povinný díl ve výši 25 000 EUR (¼ x 100 000 EUR).

Zůstavitel nemůže bránit nároku na tento povinný díl tím, že by sice dědice oprávněného k povinnému dílu do své závěti zahrnul, ale odkázal by mu méně než polovinu zákonného dílu, který mu náleží. V takovém případě má dědic, jemuž náleží povinný díl, nárok na dodatečnou částku, která jeho díl dorovná na hodnotu odpovídající polovině zákonného dílu (*Pflichtteilsergänzungsanspruch*, nárok na doplnění povinného dílu).

Například: Zůstavitel ve své závěti určil svými dědici svou manželku (se kterou žil v majetkovém režimu společného jmění manželů) a svou dceru tak, že jim náleží ⅞ a ⅛ pozůstalosti. Hodnota pozůstalosti je 800 000 EUR. Zlomek pro stanovení povinného dílu dcery je ¼ (tedy 200 000 EUR). Vzhledem k tomu, že dcera byla v závěti zahrnuta a z tohoto titulu jí již náleží 100 000 EUR (⅛ z 800 000 EUR), je oprávněna k dodatečnému plnění ve výši odpovídající rozdílu (100 000 EUR).

Nárok na povinný díl musí být uplatněn během tří let od okamžiku, kdy se dědic, jemuž povinný díl náleží, dozví o dědictví a o existenci pořízení, jež způsobuje újmu na jeho právech, a v každém případě ne později než třicet let od vzniku nároku na dědictví.

V případě, že by okamžité uspokojení nároku na povinný díl zásadně a nespravedlivým způsobem zasáhlo dědice, mohou požádat, aby bylo uspokojení nároku na povinný díl odloženo. Příklad, který se uvádí v právních předpisech, představuje situaci, kdy by bylo jinak nezbytné prodat rodinný dům. Vždy však musí být brán přiměřený ohled na zájmy dědice, jemuž povinný díl náleží. Odložení uspokojení nároku na povinný díl znamená, že povinný díl nemusí být vyplacen okamžitě. Je v pravomoci soudu, aby v každém jednotlivém případě rozhodl, o jak dlouhou dobu může být uspokojení nároku na povinný díl odloženo a zda je třeba poskytnout za uspokojení nároku na povinný díl záruku.

4 Pokud pořízení pro případ smrti neexistuje, kdo dědí a kolik?

V případě neexistence závěti nebo dědické smlouvy se uplatní zákonná dědická posloupnost.

Podle německého dědického práva jsou za dědice považováni pouze příbuzní, tedy osoby, které mají se

zůstavitelem společné rodiče, prarodiče nebo praprarodiče, stejně jako osoby, které se zůstavitelem sdílejí vzdálenější předky. Podle této definice nejsou za příbuzné zůstavitele považovány osoby, které jsou se zemřelým spřízněné prostřednictvím manželství, a jako takové jsou vyloučeny ze zákonné posloupnosti; tzn. například tchyně, zeť, nevlastní otec, nevlastní dcera, teta nebo strýc z manželství, strýc ze strany druhého manžela; a to z toho důvodu, že se zůstavitelem nesdílejí žádné předky.

Rodinný vztah může být rovněž založen osvojením (dítěte), jelikož prostřednictvím osvojení se z právního hlediska mezi osvojencem a osvojitelem, stejně jako ve vztahu k příbuzným osvojitele, vytváří plnohodnotné rodinné vztahy a veškerá s tím související práva a povinnosti. V důsledku tohoto mají osvojené děti v zásadě stejná práva jako děti biologické (v případě osvojení zletilého „dítěte“ však mohou platit zvláštní výjimky).

Výjimkou z principu dědičnosti pouze mezi příbuznými jsou manželé (*Verwandtenerbfolge*). Ačkoliv obvykle nejsou příbuzní, a tedy nesdílejí žádné společné předky, stále mají právo dědit po druhém manželovi. Pokud jsou manželé rozvedeni, právo na dědictví neexistuje. Za určitých podmínek to platí i pro manžele, kteří nejsou rozvedení, ale žijí odděleně.

Podle dědického práva mají registrovaní partneři stejná dědická práva jako manželé. Naproti tomu neexistuje žádný právní nárok na dědictví v případě jiných forem soužití.

Dědické právo v případě příbuzných

Ne všichni příbuzní mají stejná dědická práva. Zákon je rozděluje do různých dědických tříd:

První stupeň

Do první třídy dědiců spadají pouze potomci zůstavitele, tedy děti, vnuci, pravnuci atd.

Mimomanželské děti jsou dědici svých matek a otců a jejich příbuzných. Výjimka se vztahuje na případy, kdy zůstavitel zemřel před 29. květnem 2009, jestliže se mimomanželské dítě narodilo před 1. červencem 1949.

V případě, že existuje dědic spadající do této skupiny velmi blízkých příbuzných, žádní vzdálenější příbuzní nedostanou nic a nenáleží jim z dědictví žádný podíl.

Například: Zůstavitel má jednu dceru a četné synovce a neteře. Synovci a neteře nedědí nic.

Děti dětí (tj. vnoučata, pravnoučata a tak dále) mohou obvykle dědit jen v případě, že jejich rodiče již zemřeli nebo se sami vzdali dědictví.

Například: Zesnulého přežila jedna dcera a tři vnoučata ze strany syna, který již zemřel. Dceři náleží polovina dědictví, zatímco vnoučata si mezi sebou musí rozdělit druhou polovinu – tedy tu polovinu, která by jinak náležela jejich otci. Každé z vnoučat tedy obdrží ⅙ dědictví.

Druhý stupeň

Dědici druhé třídy jsou rodiče zůstavitele, jejich děti a děti jejich dětí, tedy sourozenci, synovci a neteře zůstavitele. Ještě jednou je třeba zdůraznit, že děti rodičů zůstavitele dědí pouze v případě, že rodiče zůstavitele již zemřeli. V takovém případě dědí díl, který by připadl jejich zesnulému otci nebo matce.

Příbuzní druhé třídy pouze dědí pouze v případě, že není žádného příbuzného první třídy.

Například: Zůstavitele přežila neteř a synovec. Sestry a rodiče zůstavitele již zemřeli. Neteř a synovec tak každý dědí jednu polovinu pozůstalosti.

Třetí a následující třídy

Třetí třída zahrnuje prarodiče a jejich děti a děti jejich dětí (teta, strýc, bratranec, sestřenice apod.) a čtvrtá třída zahrnuje praprarodiče, jejich děti a děti jejich dětí a tak dále. Zákonná dědická posloupnost je v zásadě založena na stejných pravidlech, jaká se uplatní u výše uvedených tříd. Nicméně, od čtvrté dědické třídy platí, že pokud potomek prarodičů již zemřel, nejsou to již potomci těch potomků, kdo je další na řadě; na místo toho se jedinými dědici stanou osoby, které jsou nejbližšími příbuznými (v tomto případě se uplatní odchylka od rodičovského

systému následnictví) [*Erbfolge nach Stämmen*, který zahrnuje procházení každé linie (*parentely*) pocházející z předka, dokud není nalezen dědic] na systém vztahu [*Gradualsystem*, který zahrnuje identifikaci nejbližšího příbuzného na základě stupně příbuzenského vztahu]).

Vždy platí: stačí, aby byl naživu jeden příbuzný předchozí třídy, a jsou vyloučeni všichni případní dědicové ze třídy následující.

Manželé a registrovaní partneři

Bez ohledu na to, jaký režim manželských majetkových poměrů se uplatní, pozůstalý manžel, manželka nebo registrovaný partner jsou považováni za zákonné dědice a mají nárok na ¼ pozůstalosti společně s potomky a ½ pozůstalosti společně s příbuznými z druhé třídy (tj. rodiče, sourozenci, synovci či neteře zůstavitele) a prarodiči.

Pokud manželé žili v „majetkovém režimu společného jmění manželů“ (který se uplatní vždy, nedohodnou-li se manželé v předmanželské nebo manželské smlouvě na použití jiného režimu), výše uvedený díl se zvýší o ¼. To platí i v případě registrovaných partnerů.

V případě, že nejsou žádní příbuzní první nebo druhé třídy ani prarodiče, pozůstalý manžel/partner obdrží celé dědictví.

Například: Pozůstalým po zůstaviteli jsou jeho manželka (která s ním žila v majetkovém režimu společného jmění manželů) a rodiče. Manželka obdrží ¾ (½ + ¼) a rodiče – jako dědici druhé třídy – každý ⅛ pozůstalosti. Kromě toho v případě, že dalšími dědici jsou dědicové druhé třídy, jako v daném případě, nebo prarodiče, má manželka nárok na tzv. *Großer Voraus*, což je přednostní právo, které obvykle pokrývá vybavení domácnosti a svatební dary (jestliže jsou ostatní dědicové příbuzní první třídy, tyto předměty náleží pozůstalé manželce jakožto zákonnému dědicovi pouze v případě, že je potřebuje pro řádný chod domácnosti).

Stát v postavení zákonného dědice

V případě, že zůstavitel nezanechal žádného manžela nebo partnera, a nelze-li identifikovat žádné příbuzné, zákonným dědicem se stává stát. Stát ručí vždy pouze do hodnoty pozůstalosti.

Další informace, včetně informací o pořízení pro případ smrti, právu na povinný díl a zákonné posloupnosti, lze nalézt v brožuře *Erben und Vererben* (Dědění a odkaz) vydané Spolkovým ministerstvem spravedlnosti, která je přístupná online – výhradně v němčině – na adrese: https://www.bmjv.de/SharedDocs/Publikationen/DE/Broschueren/Erben_Vererben.pdf?__blob=publicationFile&v=14

5 Který orgán je příslušný:

5.1 v dědických věcech?

Zpravidla je k projednání dědictví a souvisejících otázek povolán soud pro věci pozůstalostní zřízený u okresního soudu v místě posledního obvyklého pobytu zůstavitele v Německu.

5.2 k přijetí prohlášení o odmítnutí nebo přijetí dědictví?

Dědictví lze odmítnout prohlášením učiněným u soudu pro věci pozůstalostní; toto prohlášení musí být učiněno do záznamu u soudu pro věci pozůstalostní nebo zasláno soudu v notářsky ověřené formě (podrobněji viz oddíl 8 níže).

Prohlášení o přijetí nemusí být předloženo v žádné zvláštní formě, není ani třeba potvrzení o doručení. Za přijetí dědictví se považuje i pouhé marné uplynutí překročení lhůty pro odmítnutí dědictví.

5.3 k přijetí prohlášení o odmítnutí nebo přijetí odkazu?

Odkaz lze přijmout nebo odmítnout učiněním prohlášení vůči osobě, které byl předmět odkazu svěřen. Tou může být dědic nebo odkazovník, tj. v případě dílčího odkazu (*Untervermächtnis*).

5.4 k přijetí prohlášení o odmítnutí nebo přijetí povinného dědického podílu?

Německé dědické právo neupravuje způsob prohlášení o přijetí či odmítnutí povinného dílu.

6 Stručný popis postupu k vypořádání dědické věci podle vnitrostátního práva, včetně vypořádání majetku a jeho rozdělení (včetně informací o tom, zda byl postup k vypořádání dědické věci zahájen soudem, nebo zda jej zahájil jiný příslušný orgán bez návrhu)

Otevření závěti

Pořízení pro případ smrti, které bylo soudu pro věci pozůstalostní předáno nebo které bylo vyzvednuto z úřední úschovy, soud pro věci pozůstalostní po smrti zůstavitele oficiálně otevře. Dědicové jsou o tomto kroku oficiálně informováni.

Řízení o vydání potvrzení o dědictví

Potvrzení o dědictví vydá soud pro věci pozůstalostní a uvede v něm, kdo je dědic, rozsah jeho dědického práva, a je-li to vhodné, může také stanovit pozdější okamžik přechodu vlastnictví nebo výkonu závěti. Podle německého dědického práva se dědic nebo dědicové stávají okamžitě právním nástupcem zůstavitele v zásadě se všemi právy a povinnostmi (zásada univerzální sukcese nebo univerzálního přechodu majetku*[Gesamtrechtsnachfolge]*). V potvrzení o dědictví může být uvedeno pouze dědictví, podíl příjemce a případná omezení nakládání podle dědického práva; nemůže uvádět jednotlivé položky majetku. Uvádění jednotlivých položek majetku není nutné, protože pokud je dědiců více, jsou automaticky považováni za spoluvlastníky, kteří nesou všechna práva a povinnosti zůstavitele. Potvrzení o dědictví je soudem pro věci pozůstalostní vydáno na základě žádosti. Žadatel musí prokázat, že jsou všechny zákonné požadavky splněny, nebo musí předložit čestné prohlášení, že neexistují žádné důvody pro zpochybnění jejich splnění Čestné prohlášení musí být učiněno před notářem nebo u soudu, ledaže dle práva dané spolkové země mají v těchto věcech pravomoc výlučně notáři.

Vydání evropského dědického osvědčení (*Nachlasszeugnis*):

Mezinárodní právo správy dědictví (*Internationale Erbrechtsverfahrensgesetz*) upravuje postup vydání evropského dědického osvědčení. Evropské dědické osvědčení je potvrzením o dědictví, které je platné téměř ve všech zemích Evropské unie (s výjimkou Dánska a Irska). Je rovněž vydáno na žádost soudu pro věci pozůstalostní ve formě notářsky ověřené kopie s omezenou dobou platnosti. Hlavním účelem tohoto potvrzení je usnadnění procesu vypořádání pozůstalosti v rámci EU. Podle zásady univerzální dědické posloupnosti se všemi právy a povinnostmi zůstavitele se v evropském dědickém osvědčení podle německého práva neuvádí jednotlivé položky majetku (více informací viz oddíl o potvrzení o dědictví výše). Pokud měl zůstavitel v době smrti právo k nemovitému majetku v jiném členském státě, bude podle německého práva v evropském dědickém osvědčení zaznamenáno, že veškerá práva a povinnosti týkající se tohoto nemovitého majetku přechází okamžitě a bez výjimky na zákonného dědice (zákonné dědice). Při převodu takového majetku není nutné, a ani možné, uvádět v evropském dědickém osvědčení podrobnosti o nemovitostech.

Rozdělení pozůstalosti

Dědí-li z pozůstalosti více dědiců, stává se pozůstalost jejich společným majetkem. V důsledku toho mohou spoludědicové s jednotlivými předměty z pozůstalosti nakládat jedině společným jednáním; například za účelem prodeje automobilu zůstavitele, není-li dědicům k užitku. Spoludědicové mají rovněž povinnost spravovat pozůstalost společně. To často způsobuje potíže, zejména pokud dědicové žijí daleko od sebe a nejsou s to se dohodnout. Toto „nucené společenství“ (*Zwangsgemeinschaft*) je obvykle velice nepříjemné a zpravidla každý dědic může iniciovat jeho rozpuštění tím, že zažádá o rozdělení pozůstalosti. Nejdůležitější výjimkou v tomto ohledu je případ, kdy zůstavitel ve své závěti stanovil, že pozůstalost se po určitou dobu dělit nesmí, například proto, aby mohl rodinný podnik pokračovat v činnosti.

Pokud zůstavitel jmenoval vykonavatele závěti, je tento vykonavatel odpovědný za rozdělení pozůstalosti. Pokud zůstavitel vykonavatele nejmenoval, musí dědicové pozůstalost rozdělit sami. Za tímto účelem se mohou obrátit

na notáře. Nepodaří-li se dědicům dosáhnout dohody přesto, že zprostředkováním dohody o rozdělení pozůstalosti pověřili notáře, zbývá už jen podání žaloby k soudu.

7 Jak a kdy se člověk stane dědicem nebo odkazovníkem?

Pro další informace o dědění ze zákona viz oddíl 4 výše.

Zanechal-li zůstavitel závěť, má tato přednost před pravidly upravujícími zákonnou dědickou posloupnost. V důsledku toho z pozůstalosti dědí pouze ty osoby, které jsou uvedeny v závěti, za předpokladu, že zůstavitel v závěti naložil s celou svou pozůstalostí. Pro další podrobnosti o osobách, jimž náleží povinný díl, viz oddíl 3 výše.

Dědictví z právního hlediska na dědice přechází okamžikem smrti zůstavitele vzhledem k zásadě automatického nápadu dědictví (*Grundsatz des Vonselbsterwerbs der Erbschaft*). Dědicové však mají právo dědictví odmítnout (viz oddíl 8 níže).

Zůstavitel ve své závěti také může zřídit odkaz, například přidělením jednotlivých předmětů nebo určité sumy peněz konkrétní osobě. V takovém případě nejsou příjemci odkazu („odkazovníci“) považováni za dědice, ale mají vůči odpůrcům nárok na cokoliv, co jim bylo v závěti výslovně odkázáno (viz oddíl 5.3 výše).

8 Jsou dědicové odpovědní za dluhy zůstavitele? Pokud ano, za jakých podmínek?

Odmítnutí dědictví

Odmítnou-li dědicové dědictví ve stanovené lhůtě, za dluhy váznoucí na pozůstalosti neručí (*Nachlassverbindlichkeiten*). V zásadě platí, že dotčený dědic musí dědictví odmítnout ve lhůtě šesti týdnů od okamžiku, kdy mu bylo oznámeno zahájení dědického řízení a skutečnosti rozhodné pro nabytí dědického statusu, a to ve formě prohlášení učiněného u soudu pro věci pozůstalostní. Prohlášení o odmítnutí dědictví lze učinit do záznamu u soudu pro věci pozůstalostní, popřípadě může být soudu zasláno ve formě ověřené notářem. V případě ověření postačí zaslat prohlášení soudu dopisem, nicméně je nutné nechat podpis dědice notářsky ověřit. Akt odmítnutí nebo přijetí dědictví je obvykle závazný.

Ručení při přijetí dědictví

V případě, že dědici dědictví přijmou, z právního hlediska jako by si „nazuli boty zůstavitele“. To znamená, že dědicové dědí také dluhy zůstavitele a jsou tak povinni je uhradit i s využitím vlastního majetku.

Dědicové však mohou omezit míru ručení za zděděné dluhy na tzv. zákonnou pozůstalost (*Erbmasse*). V takovém případě se věřitelé zůstavitele mohou uspokojit z této zákonné pozůstalosti, nikoliv však z vlastního majetku dědice, který je vůči třetím osobám chráněn. Dědicové mohou takového omezení míry ručení za dluhy zůstavitele dosáhnout dvěma způsoby: mohou k soudu pro věci pozůstalostní podat žádost o správu pozůstalosti na účet věřitelů, popřípadě mohou podat u místně příslušného insolvenčního soudu žádost o zahájení dědického insolvenčního řízení.

V případě, že hodnota pozůstalosti nedostačuje ani na pokrytí nákladů na správu pozůstalosti na účet věřitelů nebo na pokrytí nákladů insolvenčního řízení, mohou dědicové alespoň dosáhnout omezení míry, v níž za dluhy zůstavitele ručí. Uplatní-li věřitel nárok, mohou dědicové uplatnit námitku nedostatečné hodnoty pozůstalosti. Dědicové pak mohou odmítnout uspokojení dluhů váznoucích na dědictví v míře, v jaké hodnota pozůstalosti na jejich uspokojení nedostačuje. Dědicové jsou nicméně povinni pozůstalost věřitelům předat.

V případě, že se dědicové chtějí vyhnout převzetí ručení za dluhy, které nečekali, pak vše, co musí udělat, je iniciovat vydání veřejné vyhlášky (*Aufgebotsverfahren*); v takovém případě mohou dědicové podat u soudu pro věci pozůstalostní žádost o to, aby všichni věřitelé zůstavitele ve stanovené lhůtě soudu oznámili všechny neuhrazené dluhy zůstavitele. V případě, že věřitel neuplatní svůj nárok včas, musí být uspokojen z toho, co z dědictví nakonec zbude. Veřejná vyhláška může také pomoci dědicům vyjasnit situaci, aby bylo zřejmé, zda existují důvody pro svěření pozůstalosti do úřední správy, a to prostřednictvím žádosti o uvalení správy nebo prohlášení insolvence na pozůstalost.

9 Jaké dokumenty a/nebo informace se obvykle vyžadují pro účely registrace nemovitého majetku?

Podle zásady automatického nápadu dědictví (*Vonselbsterwerbs*, viz bod 7) nabývá dědic vlastníka pozemku vlastnictví tohoto pozemku v okamžiku zůstavitelovy smrti. To bude mít za následek, že údaje v katastru nemovitostí (*Grundbuch*) se stanou chybnými, neboť zůstavitel bude i nadále uveden jako vlastník. Aby bylo možné dědice zapsat jako majitele do katastru nemovitostí, je nezbytné podat žádost o změnu údajů vedených v katastru nemovitostí a doložit ji doklady, z nichž vyplývá, že údaje vedené v katastru jsou chybné. Aby mohl žadatel požádat o opravu údajů vedených v katastru nemovitostí z důvodu smrti zapsaného vlastníka, musí tedy katastrálnímu úřadu (Grundbuchamt) předložit doklad o statusu dědice.

V přísně regulovaném katastrálním řízení lze doložit status dědice pouze předložením potvrzení o dědictví nebo evropského dědického osvědčení, v němž je žadatel identifikován jako dědic.

Je-li dědictví založeno na pořízení pro případ smrti ve formě veřejné listiny (notářská závěť nebo dědická smlouva), postačí katastrálnímu úřadu předložení této listiny a úředního záznamu o zahájení dědického řízení. V tomto případě se potvrzení o dědictví ani evropské dědické osvědčení nevyžaduje.

Je-li pozemek předmětem odkazu, nedochází podle německého dědického práva k automatickému nápadu vlastnictví. Odkaz podle německého práva se tedy rovněž nezapisuje do potvrzení o dědictví dědického nebo evropského dědického osvědčení. Zůstavitel však může požádat dědice, aby na něj převedl vlastnictví pozemku. K nabytí vlastnictví musí být předložena notářská listina, přičemž tato notářská listina musí osvědčovat převod vlastnictví předmětného pozemku z dědice na odkazovníka. Použije-li se cizí dědické právo, například proto, že zůstavitel měl místo posledního obvyklého pobytu v zahraničí a nezvolil si rozhodné právo, může výjimečně postačit předložení potvrzení o dědictví nebo evropského dědického osvědčení, a to i v případě, že k přidělení došlo pouze na základě odkazu. V určitých případech mohou být vyžadovány i jiné dokumenty. Například v případě, že má být jako dědic zapsána obchodní společnost (*Handelsgesellschaft*), musí být předložen doklad opravňující jednat jménem společnosti (např. výpis z obchodního rejstříku).

9.1 Je jmenování správce pozůstalosti povinné nebo povinné na vyžádání? Pokud je povinné nebo povinné na vyžádání, jaké kroky je třeba podniknout?

Podle německého dědického práva může být úřední správa pozůstalosti na účet věřitelů použita, aby se zamezilo tomu, že jsou dluhy umořovány vlastním majetkem dědice. Soud pro věci pozůstalostní může nařídit úřední správu pozůstalosti jedině na základě žádosti oprávněné osoby (dědice, exekutora, věřitele, kupujícího celého dědictví nebo následného dědice). Pokud věřitel pozůstalosti požádá o uvalení správy na pozůstalost, soud tuto správu nařídí pouze tehdy, existuje-li důvod se domnívat, že existuje riziko, že věřitelé nebudou z pozůstalosti vyplaceni v důsledku chování nebo finančních poměrů dědice.

Správce pozůstalosti je úředně jmenovaný orgán. Přestože nese odpovědnost za správu celého majetku jiné osoby, v případě právního sporu si zachová samostatné postavení. Své povinnosti vykonává jako soukromá osoba spravující majetek jiné osoby za účelem uspokojení nároků všech zúčastněných stran (dědiců a věřitelů). Správa majetku, jíž je správce pověřen a k níž je dokonce povinen, není zaměřena pouze na udržování a zhodnocování pozůstalosti, ale především na uspokojení věřitelů. Hlavní povinností správce je zajistit umoření dluhů.

9.2 Kdo je oprávněn vykonávat pořízení pro případ smrti zůstavitele a/nebo spravovat pozůstalost?

Kromě samotných dědiců, (insolvenčního) správce pozůstalosti (viz oddíl 8 výše) a vykonavatele závěti (viz oddíl 9.3 níže) mohou být příslušné pravomoci uděleny také opatrovníkovi pozůstalosti.

Soud pro věci pozůstalostní z moci úřední přikáže pozůstalost do opatrovnictví (*Nachlasspflegschaft*) v případě, že věc nesnese odkladu a že je identita příslušného dědice nejasná nebo není-li známo, zda dědictví přijal. Účelem opatrovnictví nad pozůstalostí je zabezpečení a správa pozůstalosti v zájmu neznámých dědiců.

Soud pro věci pozůstalostní stanoví rozsah opatrovníkových povinností podle okolností daného případu. Rozsah povinností může být poměrně široký, nebo se může omezit pouze na správu jednotlivých předmětů tvořících

pozůstalost. Opatrovník pozůstalosti je obvykle pověřen tím, aby zjistil neznámé dědice a zajistil a spravoval pozůstalost.

Institut opatrovnictví nad pozůstalostí není určen k uspokojení věřitelů, neboť je především určen k ochraně dědiců. Výjimečně mohou povinnosti opatrovníka zahrnovat použití prostředků z pozůstalosti k umoření dluhů váznoucích na pozůstalosti, je-li to nezbytné z hlediska řádné správy a zajištění pozůstalosti, popřípadě z důvodu zamezení vzniku ztrát nebo škod, zejména nákladů spojených s případným zbytečným právním sporem.

9.3 Jaké pravomoci má správce pozůstalosti?

Zůstavitel je oprávněn ve svém pořízení pro případ smrti určit osobu nebo osoby, která(é) bude(ou) jednat jako vykonavatel(é) závěti. Zůstavitel může také pověřit třetí osobu, vykonavatele nebo soud pro věci pozůstalostní, aby pověřil osobu nebo osoby, která(é) bude(ou) jednat jako vykonavatel(é) závěti. Povinnosti vykonavatele vznikají pověřené osobě okamžikem přijetí pověření.

Zákon stanoví, že povinností vykonavatele je splnit pořízení pro případ smrti zůstavitele. Pokud je více než jeden dědic, je vykonavatel odpovědný za rozdělení pozůstalosti mezi ně.

Vykonavatel závěti je povinen spravovat pozůstalost. Je zejména oprávněn držet pozůstalost a nakládat s předměty tvořícími pozůstalost. V takovém případě nemohou dědicové s žádným předmětem tvořícím pozůstalost, která spadá do správy vykonavatele, nakládat. Vykonavatel závěti je oprávněn pozůstalost zatěžovat, je-li to nezbytné pro její řádnou správu. Vykonavatel závěti je oprávněn s předměty tvořícími pozůstalost volně nakládat, existuje-li morální povinnost tak učinit, popřípadě je-li to v souladu s obecnou slušností.

Zůstavitel je nicméně oproti ustanovením zákona oprávněn dle svého uvážení pravomoci vykonavatele závěti omezit. Zůstavitel má rovněž pravomoc stanovit lhůtu pro výkon závěti. Zůstavitel může například pouze stanovit, že vykonavatel závěti má pozůstalost vypořádat a rozdělit v krátké lhůtě. Naproti tomu se může zůstavitel ve své závěti či dědické smlouvě rozhodnout uložit pokyn, že se pozůstalost vypořádá v dlouhé lhůtě (*Dauervollstreckung*). Dlouhodobý výkon pořízení pro případ smrti může být stanoven nejdéle v horizontu 30 let, počítáno od okamžiku skutečného vzniku dědictví. Zůstavitel nicméně může uložit pokyn, aby správa pokrčovala až do smrti dědice nebo vykonavatele závěti, popřípadě až do chvíle, kdy nastane určená událost ovlivňující jednoho z nich. V takových případech může výkon závěti ve skutečnosti trvat déle než 30 let.

10 Jaké dokumenty se běžně vydávají podle vnitrostátního práva v průběhu nebo na konci řízení o dědictví k prokázání statusu a práv oprávněných osob? Mají specifické důkazní účinky?

Potvrzení o dědictví nebo evropské dědické osvědčení musí v zásadě dokládat, že dědici svědčí dědické právo, například pokud na sebe dědic chce převést pozemek nebo účet vedený na jméno zůstavitele. Potvrzení o dědictví nebo evropské dědické osvědčení vede k domněnce, že dědic (dědicové) jsou uvedeni v seznamu a že jsou vázáni omezeními stanovenými v potvrzení o dědictví nebo evropském dědickém osvědčení. Při právním jednání se vychází z dobré víry, že údaje uvedené v potvrzení o dědictví nebo v evropském dědickém osvědčení jsou správné. Pokud je právní úkon uzavřen v dobré víře s osobou uvedenou v potvrzení o dědictví nebo evropském dědickém osvědčení, nebude mít žádné právní důsledky, pokud se později ukáže, že údaje v potvrzení o dědictví nebo evropském dědickém osvědčení jsou nesprávné. Byla-li závěť pořízena ve formě veřejné listiny (viz výše), není třeba potvrzení o dědictví nebo evropské dědické osvědčení předkládat.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu Vaše Evropa.

Podělte se s námi o svůj názor, jak užitečné pro vás tyto informace byly..

Poslední aktualizace: 16/03/2026

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného

členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.